

Звіт ГО «Разом проти корупції» про громадський моніторинг виконання Державної антикорупційної програми

Освіта і наука

Захід 2.7.5.1.17. Проведення ЄДКІ на більшу кількість спеціальностей

Строки заходу	Прогрес заходу	Статус заходу
01.03.2023 - 31.12.2025	85%	В процесі виконання (захід виконується в межах строків виконання)

▪ Успіхи

Захід виконано частково. Наказом МОН від 01.03.2023 р. № 226 затверджено графік проведення ЄДКІ на другому (магістерському) рівні вищої освіти у 2023 році для спеціальностей 211 «Ветеринарна медицина», 212 «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза», 281 «Публічне управління та адміністрування», 081 «Право», 293 «Міжнародне право». Наказом МОН від 20.03.2023 р. № 311 прийнято рішення про апробаційне проведення ЄДКІ за спеціальністю 125 «Кібербезпека» у 2022/2023 навчальному році. Наказом МОН від 29.03.2023 р. № 362 прийнято рішення про апробаційне проведення ЄДКІ за спеціальностями 081 «Право» та 293 «Міжнародне» право на другому (магістерському) рівні вищої освіти у 2023 році.

Станом на 01.11.2023 р. в рамках виконання заходу проведено:

- апробаційний ЄДКІ за спеціальністю [125 «Кібербезпека»](#) на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти;
- першу «хвилю» ЄДКІ за спеціальністю [281 «Публічне управління та адміністрування»](#) на другому (магістерському) рівні вищої освіти;
- ЄДКІ за спеціальностями [211 «Ветеринарна медицина»](#) та [212 Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»](#) на другому (магістерському) рівні вищої освіти;
- апробаційний ЄДКІ за спеціальностями [081 «Право»](#) та [293 «Міжнародне право»](#) на другому (магістерському) рівні вищої освіти;
- другу «хвилю» ЄДКІ за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» на другому (магістерському) рівні вищої освіти.

На кінець листопада 2023 р. заплановане проведення «повноцінного» ЄДКІ за спеціальностями 081 «Право» та 293 «Міжнародне право» на другому (магістерському) рівні вищої освіти (з правовими наслідками у вигляді неотримання диплома тими, хто не склав іспит).

Захід виконується відповідно до календарного плану (щодо спеціальностей, стосовно яких він затверджений). В ЄДКІ станом на 31.10.2023 р. взяли участь більше 10 тис. здобувачів, з них близько 7 800 осіб – за спеціальностями 081 «Право» та 293 «Міжнародне право» на другому (магістерському) рівні вищої освіти.

ЄДКІ вперше проводиться в транспортній галузі (сам іспит за спеціальністю 274 «Автомобільний транспорт» ще не відбувся, але підготовчі заходи, навчання персоналу, підготовка авторів екзаменаційних завдань – в роботі).

Звіт ГО «Разом проти корупції» про громадський моніторинг виконання Державної антикорупційної програми

Освіта і наука

Інструмент ЄДКІ достатньо ефективно виконує функцію запобігання доступу до ринку праці некомпетентних випускників відповідних спеціальностей. Загалом, іспити пройшли без критичних зловживань, проблеми носили технічний характер. Всі іспити ЄДКІ були проведені з відеофіксацією та незалежним прокторингом.

Важливий внесок в становлення ЄДКІ в нинішньому вигляді та їх проведення у 2023 році здійснила МГО «Універсальна екзаменаційна мережа» (UEnet), яка з 2021 року координує розробку тестових завдань для іспитів.

В Україні, на відміну від інших пострадянських держав, протягом 2015-2023 рр. сформовано критичну масу (близько 3 000) викладачів вищої школи, які мають компетентності зі стандартизованих освітніх вимірювань. Підготовку цих фахівців з 2015 року здійснює МГО «Універсальна екзаменаційна мережа» (недержавна організація).

▪ Перешкоди та ризики

Загроза відкладення ЄДКІ для великої кількості спеціальностей, відсутність широкого застосування ЄДКІ.

Всупереч вимогам ДАП та [постанови КМУ від 19.05.2021 р. № 497](#) (Перелік спеціальностей ЄДКІ), у 2023 році не було проведено ЄДКІ з великої кількості спеціальностей, передбачених ДАП та вказаним переліком (29 спеціальностей, 37 іспитів з урахуванням двох освітніх рівнів: бакалаврат та магістратура). Замість розширення переліку спеціальностей для проведення ЄДКІ відбулося його звуження.

26.05.2023 р. КМУ [вніс](#) зміни до Порядку атестації здобувачів ступеня фахової передвищої освіти та ступенів вищої освіти на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях у формі ЄДКІ (постанова КМУ від 19.05.2021 р. № 497). Внесені зміни передбачають звільнення від проходження ЄДКІ деяких категорій здобувачів вищої та фахової передвищої освіти у зв'язку з російською військовою агресією.

Так, на час воєнного стану та одного року після його припинення від проходження ЄДКІ звільнено здобувачів освіти таких галузей знань:

- 25 «Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону»: 251 «Державна безпека» (бакалавр), 252 «Безпека державного кордону» (бакалавр), 253 «Військове управління (за видами Збройних Сил)» (бакалавр), 254 «Забезпечення військ» (бакалавр), 255 «Озброєння та військова техніка» (бакалавр);
- 26 «Цивільна безпека», а також здобувачів, які є військовослужбовцями, поліцейськими, рятувальниками.

Також постанова передбачає відтермінування запровадження ЄДКІ для здобувачів бакалаврського рівня вищої освіти за спеціальностями 143 «Атомна енергетика», 272 «Авіаційний транспорт», 273 «Залізничний транспорт» та для здобувачів фахової передвищої освіти галузі знань 27 «Транспорт».

Звіт ГО «Разом проти корупції» про громадський моніторинг виконання Державної антикорупційної програми

Освіта і наука

Рішення відкласти ЄДКІ для військових спеціальностей та спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність», не без застережень, можна пояснити хоча б воєнним станом. Тим не менше, варто зауважити, що майбутні військові, нібито заради яких було проведене таке перенесення, об'єктивно повинні мати дієвий інструмент «відсіювання» некомпетентних випускників військових ЗВО та військових факультетів.

Ще менш обґрунтованим є рішення про непроведення ЄДКІ з невійськових спеціальностей: 143 «Атомна енергетика» (бакалавр), 261 «Пожежна безпека» (бакалавр), 263 «Цивільна безпека» (бакалавр), 271 «Морський та внутрішній водний транспорт» (фахова передвища освіта, бакалавр), 273 «Залізничний транспорт» (фахова передвища освіта, бакалавр), 274 «Автомобільний транспорт» (фахова передвища освіта, бакалавр), 275 «Транспортні технології» (бакалавр).

Із ряду спеціальностей МОН та профільних ЦОВВ (Мінвідновлення, Міноборони, МВС, ДСНС тощо) не було підготовлено та затверджено програми ЄДКІ, а також не розроблено бази екзаменаційних питань (організаційно та фінансово ці роботи потребують, орієнтовно, 6-9 місяців та кілька сотень тисяч грн. видатків на одну спеціальність, що є цілком посильним завданням для держави, враховуючи колосальну суспільну користь та економічний ефект стандартизованих зовнішніх освітніх вимірювань).

Хоча цим заходом державою, по суті, було відкрито «шлюз» для проведення ЄДКІ для великої кількості спеціальностей, МОН інституційно не налагоджені належним чином організація та забезпечення організаційно-технологічних процесів ЗНО з широкого (всеохоплюючого) переліку предметів (спеціальностей). Це стимулює недоброчесні ЗВО та факультети далі не покращувати якість освіти та, по суті, масово «продавати» дипломи, не підкріплені знаннями.

В Україні до сьогодні не встановлено належної постійної інституційної взаємодії з професійним об'єднанням тестологів МГО «Універсальна екзаменаційна мережа» (UEnet). Дана організація робить визначальний внесок в становлення ЄДКІ та з 2021 року координує розробку тестових завдань для іспитів, і не знайдено їй ефективну заміну в державному секторі.

■ Необхідні дії та рекомендації

Провести до кінця листопада ЄДКІ з решти спеціальностей, запланованих на 2023 рік, зокрема, повноцінний ЄДКІ за спеціальностями 081 «Право» та 293 «Міжнародне право» на другому (магістерському) рівні вищої освіти. Календар заходів ЄДКІ на 2023 рік ще не виконано повністю, і проведення цього іспиту необхідне для його повного виконання.

МОН щорічно істотно розширювати перелік спеціальностей, за якими проводиться ЄДКІ. Усі здобувачі вищої освіти, звільнені від складання ЄДКІ, мають проходити атестацію у формі, визначеній закладом вищої освіти, тобто із значно вищими ризиками корупції, необ'єктивного оцінювання та видачі дипломів некомпетентним випускникам. Власне, тому в Україні й було запроваджено стандартизовані зовнішні освітні вимірювання у форматі ЗНО. Для забезпечення більш ефективного стимулювання здобувачів вищої освіти та їх педагогів сумлінно вчитись/вчити, в Україні, врешті, слід поширити ЄДКІ, як мінімум, на всі спеціальності, випускники яких за своїм фахом можуть працювати в регульованих професіях. Для виконання даної рекомендації МОН та Мінфіну необхідно забезпечити прийняття КМУ та ВРУ рішень про виділення необхідного фінансування (орієнтовно, кілька сотень тисяч гривень на одну спеціальність).

Звіт ГО «Разом проти корупції» про громадський моніторинг виконання Державної антикорупційної програми

Освіта і наука

МОН забезпечити належну інституційну підтримку розробки тестових завдань для ЄФВВ та тестологічного аналітичного забезпечення. Кожен рік держава зіштовхується з ризиком зриву ЄДКІ, і виконання даного кроку дозволить забезпечити щорічне та стабільне проведення ЄДКІ.

Використовувати результати ЄДКІ для спеціальностей, в яких він застосовується для випуску з бакалаврату, також і для вступу на магістратуру. Необхідно сумістити ЄДКІ та ЄФВВ на рівні бакалаврату, аби оцінка за результатами іспиту зараховувалась і для видачі дипломів бакалавра, і для вступу до магістратури.

Встановити, що поріг «склав/не склав» має бути ухвалений фаховою комісією до одержання відомостей про результати ЄДКІ. Правила проведення ЄДКІ мають низку недоліків та вразливостей, які ставлять під ризик чесність результатів іспитів. Зокрема, члени відповідних фахових комісій після завершення іспитів можуть встановити поріг «склав/не склав», вже будучи інформованими про статистичні відомості та індивідуальні результати ЄДКІ, при цьому формально нічого не порушуючи. Виконання даної рекомендації дозволить не допускати таких ситуацій.